

NARODNI DNEVNIK

Izbija vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglaš po tarifi.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 18.633.

Nov udarec.

S triumfom so sprejeli v Bukarešti vest, da je Italija ratificirala konvencijo o pripadnosti Besarabije pod Rumunijo in sklenjeno je bilo, da odide vlada korporativno na italijansko poslanstvo, da se zahvali Mussoliniju in da mu izreče svojo udanost. Istočasno pa pišejo rumunski listi, da je postala Maša antanta odveč ter pri tem tudi spretno uporablja kot argument Markovičovo pot v Budapešto.

Po protektoratu nad Albanijo smo doživeli nov udarec s priznanjem Besarabske konvencije. Dosledno in neupogljivo kuje Italija obroč okoli nas in ne bo obilo, ko bo ta obrač na vsej črti gotov in ko bo prišel čas, žetve za italijansko diplomacijo.

Dočim pa razvija italijanska diplomacija mojstrsko aktivnost, drži naša roke križem. Vsa politika naše diplomacije je v tem, da se nikomur ne zameri in da v tej brezplodnosti izgublja čas in zapravlja ugodne prilike. Ko je Mussolini izrekel svojo kritiko o pohodu čez Brenner, tedaj je bil čas stopiti v stik z Nemčijo. Ampak bali smo se zamere pri Angličih in tako doživeli, da se je s privoljenjem Anglije sklenil italijanski protektorat nad Albanijo.

Jasno so se oglašili s svojo ponudbo svetovi, ampak bali smo se angleške zamere in tako doživeli, da izjavlja danes Chamberlain, da jo opomni Mussolinija h ratifikaciji Besarabske konvencije, v kar se je Italija zavezala in kar še ni izpolnila. Toda pri sklepanju te pogodbe ni bila navzoča fašistovska Italija in Mussolini, ki je priznal sovjetsko Rusijo in solini, ki je priznal sovjetsko Rusijo in bil dolžan prevzeti obvezo tudi nefašistovske Italije. Zato se je tudi dolgo obotavljal in če je sedaj sklenil ratifikacijo, potem to ni storil vsled tega, da izpolne dano besedo Italije, temveč ker pričakuje od tega realne koristi. In niti najmanj ne dvomimo, da g. Chamberlain ni pozabil teh koristi omeniti in ravno tako ne dvomimo, da te koristi niso bogzna kako daleč od Jadrana.

Sami polomi, to je bilanca naše zunanje politike, ker je ta od preobrata dalje dosledno brez orientacije. Naša diplomacija še danes ne loči, kje je težje vse naše zunanje politike, zato tava od enega strahu pred zamero v drugega. Pri tem pa vsi naši interesi propadajo.

Vsa zunanja politika pa je v rokah Beograda in Slovenci ter Hrvati sploh nimajo besede. Zato zadene tudi vsa odgovornost za napake naše diplomacije samo Beograd.

To bodi konstatirano samo za slučaj, če bi se nas hotelo zopet učiti o neprekosljivih sposobnostih poslovnega Beograda. Kričeči polomi v zunanji politiki morajo vse take in podobne slavespeve takoj postaviti na laž. Ker tega se tudi mi zavedamo, da je nam Slovincem silno malo pomagano, če vemo, kdo je polomov kriv, ker glavno je, kako se pred bodočimi polomi obvarujemo. Zakaj za našo kožo gre v velikem boju za Jadran predvsem in če bi izgubili sedanji boj, smo ravno mi Slovenci najbolj katastrofalno zadeti.

Tudi v tem spoznanju je bil vzrok, da smo zahtevali ustancitev Narodnega sveta in da ga slej ko prej zahtevamo. Mi moramo zbrati vse svoje sile, da zreformiramo našo zunanjo politiko, da se že enkrat neha s politiko polomov. In še drugo važno vprašanje imamo rešiti, ki ga mora uganiti vsak, ki misli malo dalj ko samo za danes.

Položaj je napet, pripravlja se nova grupacija velesil, pripravljajo se veliki in važni dogodki, ki se vsi nas tičejo, ki zadevajo v živo našo nacionalno usodo. Ali vsega tega noče naša oficielna di-

Nenaden odhod kralja v tujino.

Beograd, 10. marca. Sinoči ob 6. sta kralj in kraljica odpotovala s posebnim vlakom v Rumunijo. Na kolodvor so jih spremili minister notranjih del Boža Maksimović, minister za promet, pomočnik ministra zunanjih poslov in več službenega osebja. Kralj in kraljica prispeta danes v Bukarešto. Odpotovala sta z večjim spremstvom, v katerem so admiral Prica, dr. Čeda Manojlović, dvorna dama gospa Hadžić in adjutant Kostić. Zatrjuje se, da se bo kraljevska dvojica mudila v Bukarešti tri do štiri dni.

Potovanje je v zvezi s čisto rodbinskiimi stvarmi. Nato bo kralj odpotoval v Francijo. Popoldne pred odhodom kralja je bil podpisan ukaz, s katerim se pre-

naša kraljevska oblast za čas njegovega bivanja v inozemstvu na ministrski svet.

Beograd, 10. marca. Odhod kralja v inozemstvo je prišel nenadoma za široko javnost. V političnih krogih se mnogo komentira ta dogodek. V vladnih vrstah se ob tej priliki opozarja zlasti na to, da se preuranjene vse vesli o slabem položaju vlade. Potovanje kralja v inozemstvo je najboljši dokaz, da se ne morejo pričakovati velike notranje politične izpremembe v doglednem času, vsaj dotlej ne, dokler ne bo izglasovan proračun. Iz Bukarešte odpotuje kralj v Pariz. V merodajnih krogih se kategorično trdi, da nima to kraljevo potovanje nobenega političnega značaja.

Po ratifikaciji Besarabske konvencije

RUSKI ODGOVOR NA ITALIJANSKO PRIZNANJE RUMUNSKA BESARABIE.

Moskva, 10. marca. Rуска javnost je zelo ogorčena proti italijanski ratifikaciji pogodbe o aneksiji Besarabije. Tisk zahteva, da naj sovjetska vlada najostrejši protestira proti temu aktu, ki je napreren proti sovjetski Rusiji. Italija bo drago plačala to politiko, a Rumunija se je sedaj odkrito pridružila grško-bolgarsko-albanskemu bloku, ki je pod protektoratom Italije in je s tem pretrgala zvezo z Malo antanto.

NEMŠKI DOBIČEK OD ANGLEŠKE RUSKEGA SPORA.

Pariz, 10. marca. Celokupni tisk naglašja, da je ratifikacija Besarabskega sporazuma znak, da stopa Italija odkrito na stran Anglije in da se je s tem aktom začela velika bitka med Anglijo in Rusijo. Tisk dvomi, da bi se Angliji posrečilo pridobiti za to Nemčijo. Nasprotno zatrjuje se, da bo Nemčija, ako ne bo odkrito stopila na stran Anglije, vendarle iz tega konflikta imela največje koristi. Tako piše »Echo de Paris«, da zahteva dr. Stre-

ANGLEŽI NABIRAJO BOLGARSKE DOBROVOLJCE ZA KITAJSKO.

Sofija, 10. marca. Po vestih iz Varne in Burgasa nabirajo angleški agenti dobrovoljce za Anglijo, ki naj bi se udeležili ekspedicije na Kitajskem. To vest je najprej prinesel komunistični list v Sofiji. Sedaj jo potrjuje tudi organ zmernih socialistov »Narod«, ki opozarja na usodo 1000 mladih Bolgarov, ki so pred 7 leti stopili v francosko tujsko legijo, pa se propadli ali pa se izgubili na begu. Nekateri od teh še danes ječe v španjolskih zaporih in jih bolgarska vlada ne more rešiti.

STRESEMANN SE SESTANE Z ZALESKIJE.

Ženeva, Veliko senzacijo je izzvala vest, da se bo nemški minister zunanjih poslov dr. Stresemann sestel s poljskim ministrom zunanjih poslov Zaleskim, ker je to prvi sestanek nemškega in poljske-

plomacija videti, ki je v strahu pred zamero pozabila že na narodne interese.

Se bolj slepa pa je naša oficielna stran-karska politika. Kakor, da bi šli časom nasproti, ko nam bodo letela peščena piščeta v usta, tako se veselo med seboj pretepavamo in sovražimo in naša skupščina nudi tako žalosten pogled, da ga skoraj ne more bolj.

Bukarešta triumfira, Rim triumfira ker pozitivno napreduje njih politika. Mi pa triumfiramo, kadar prav pošteno oklestimo same sebe v naši blaženi notranji politiki.

In kakšna naj bo bilanca vsega tega?

Popoldanska seja skupščine.

Beograd, 10. marca. Na popoldanski seji Narodne skupščine, ki je trajala od 10. in pol do 11.10 je bil sprejet proračun v naletu s 151 proti 109 glasovom.

Ob 9. in pol popoldne se je nadaljevala seja Narodne skupščine. Na dnevnem redu je bila diskusija proračuna o vrhovni državni upravi, o penzijah in državnih dolgovih v preidnosti.

Najprej je dobil besedo Wilder, ki zlasti kritizira dispozicijski fond ministrskega predsedništva in pa neurejenost državnih dolgov. Za njim govori Husein Alić proti proračunu vrhovne državne uprave in pravi, da samo Narodna skupščina stane na leto preko 44 milijonov dinarjev in vprašuje, ali zaslužimo, da se za to skupščino troši toliko denarja. Po krivdi vlade in radikalne stranke se troši toliko za to skupščino, ki nič ne dela. Živimo že 8 let skupno življenje, pa se nič ne pomaknemo naprej. Ako ni razlike med nami, plačujemo vsi enake davke! Govori o občinah in samoupravah in kritizira, da radikali nočejo razpisati volitev za občine v Bosni in Hercegovini, ker ne verujejo, da bi dobili le eno samo občino. Nato govori o pašnikih in o raznih zakonih, ki še niso sprejeti in pravi, da imamo še osem držav v tej naši državi. Treba je sprejeti zakon, da se vse to izenači. Govori o šolah in pravi, da bi se vsaj po šolah moglo izvesti narodno edinstvo. Za časa njegovega govora padajo razne pripombe, tako da ga je moral predsednik Subotić opominjati, naj ga ne pripravi v izkušnjava, da bi vprašal govornika, pod katero partijo proračuna spada njegov govor. Alić: O partiji, ki govori o predsedniku vlade in jaz mislim, da ima on nekaj stikov z ministrom prosvete in z ostalimi ministri, o katerih govorim. Nato nadaljuje z govorom o agrarni reformi, o korupciji, o zakonu za državljanstvo, ki ga še na svojo sramoto nismo sprejeli. Za Alićem govori Moskovljević o vrhovni državni upravi in trdi, da je škodljiva za narod in državo. Za njim govori samostojni demokrat Paleček. — Subotić ga opominja nekočkrat, da naj govori o proračunu, a Paleček govori neprestano o politični situaciji. Subotić ga vpraša, ali je to obstrukcija, nakar Pribičević vzklikne: Treba bi bilo, da bi bila.

Nato je bila seja zaključena ob 9. in je prihodnja odrejena za danes ob 10. popoldne. Na dnevnem redu je interpelacija Dimitrije Vujića o delu pošte. Proračunska debata se bo nadaljevala v petek.

SEJA ODBORA ZA DAVČNO REFORMO.

Beograd, 10. marca. Včeraj popoldne je imel sejo skupščinski odbor za davčno reformo. Radikal Vlado Miletić predlaga, da naj se ta zakonski načrt vrne ministru financ, da poda ta svoje mišljenje. Nato je bilo pojasnjeno, da je kaj takega poslovniku nemogoče, ampak je treba, da daje minister financ svoje pripombe o zakonskem načrtu.

Pušenjak izjavlja, da bo glasoval za ta zakonski predlog, ako se napravijo nekatere izpremembe na njem. Pavle Radić pravi, da je ta zakonski načrt dober in da bo HSS glasovala zanj. Kot poročevalac večine je določen Popović, ki mora v petih dneh sestaviti poročilo. Manjšina bo potem določila svojega posebnega poročevalca.

KONEC ZRAČNE ZVEZE BENETKE — ZADER.

Rim, 10. marca. Zračna proga, ki se je nekoliko mesecev vzdrževala med Zadrom in Benetkami, bo s 15. t. m. ustavljena. Mesto te zveze se upostavi nova med Benetkami in Turinom.

ga diplomata. V diplomatskih krogih vlada veliko zanimanje za ta sestanek in se veruje, da bo razpravljaj Stresemann z Zaleskim o nemških šolah na Poljskem.

MADJARI BODO ŠE NAPREJ UVAŽALI SVOJA VINA NA ČESKOSLOVAŠKO.

Praga, 10. marca. V češkoslovaško-madžarskih trgovinskih pogajanjih je bil včeraj dosežen sporazum v vprašanju uvoza madjarskih vin.

NI TAJNE POGODBE MED ANGLIJO IN POLJSKO.

London, 10. marca. »Daily News« demantira vest o sklenitvi tajne pogodbe med Anglijo in Poljsko.

TRGOVINSKA POGAJANJA S ČEHO-SLOVAŠKO ŠE NISO ZAKLJUČENA.

Beograd, 10. marca. Češkoslovaška trgovinska delegacija je včeraj odpotovala iz Beograda. Na kolodvor so jo spremili člani naše delegacije. Pogajanja se bodo nadaljevala najbrže v Karlovih Varih.

KOMUNISTIČNE DEMONSTRACIJE PROTI THOMASU.

Beograd, 10. marca. Sir Albert Thomas je imel sinoči na univerzi predavanje. Za časa predavanja je došlo do incidenta, ki so ga izzvali komunisti, vzklikajoč proti Thomasu. Navzoče občinstvo je posleglo vmes, da je izgledilo incident, nakar je mogel Thomas nadaljevati svoje predavanje. Policija je po predavanju ob izhodu iz univerze aretirala 15 demonstrantov, ki so bili takoj zaslišani.

Naš umirajoči parlamentarizem.

Včeraj smo objavili mnenje nekaterih radikalnih krogov o naši skupščini. Mnogo resnice je v tem mnenju in le v preveliki meri je slabo mnenje o naši skupščini opravičeno. Ampak med enim slabim mnenjem o skupščini in drugim je razlika in na to treba opozoriti. Če ima slabo mnenje o sedanjih skupščinskih resničnem demokrat, potem bo konstatiral napake skupščine zato, da te odpravi. Če pa ima slabo mnenje o skupščini reakcionar, potem ga ima zato, da skupščino samo odpravi.

Zdi se nam, da danes reakcionarci mnogo bolj povdarjajo napake skupščine, ko pa demokrati in da je obstoj naše Narodne skupščine vedno bolj ogrožen.

Samo par dejstev.

Za prometnega ministra je bil imenovan general z glasno motivacijo, da v skupščini ni za to mesto sposobnega poslanca.

Z isto motivacijo je bil imenovan za finančnega ministra neparlamentar.

Seji ministrskega sveta je v zadnjem času predsedoval tudi že general.

In sedaj je v finančnem zakonu nova določba proti avtoriteti izvoljenih ljudskih zastopnikov. Po besedah predsednika finančnega odbora Radonjića se ustanovi poseben parlamentaren odbor, čegar člani bodo tudi neparlamentarci, ki jih kralj imenuje. Ta odbor bi imel nalogo, da bi izvedel najbolj rigorozne štednje v državni administraciji, zlasti pa v redukciji uradnikov. Ta odbor bi sestojal iz 20 članov, od katerih bi bilo 8 neparlamentarcev, predsednik bi bil finančni minister, (ki je sedaj tudi neparlamentar).

V nekem drugem amandmanu pa se pooblašča finančni minister, (ki je neparlamentar), da sme izdati uredbe o uradniški reformi in da bodo imele te uredbe pravico zakona.

Če bi živeli v idealnih razmerah, ali pa če bi bili v ta odbor štednje imenovani res samo idealni ljudje, bi mogli morebiti tak mešan odbor celo pozdraviti. To-

da mi ne živimo v idealnih razmerah in niti najmanjšega jamstva nimamo, da bo vlada res imenovala v ta odbor 8 najboljših ljudi. Ona more imenovati tudi samo 8 svojih mamelukov in z njimi doseči vse to, kar bi pred parlamentom ne mogla doseči.

Sicer pa so taka velika pocblastila v finančnem zakonu itak absurdno napačna. V finančni zakon spadajo samo izpolnitve proračuna, stvari, ki iz tehničnih vzrokov niso mogle biti uvaževane pri sestavi proračuna. Da pa se vnašajo ali pravilneje vtihotapljuje v finančni zakon stvari, ki bi se smele rešiti le s posebnim zakonom, je nedopustno in vlada, ki do dela, ruši parlamentarizem. Treba seveda priznati, da se to vtihotapljanje zakonskih predpisov ni pričelo včeraj, temveč da je že staro in da zato zlasti časopisje SDS nima niti najmanjše pravice očitati le najmanjšo stvar sedanjih vladi. Toda prejšnji grehi in prejšnje napake ne morejo biti opravičilo za napake in grehe, ki se delajo sedaj in zato treba vsa taka prekomerna pocblastila iz finančnega zakona črtati. Zlasti pa ona, ki se v direktnem nasprotju s parlamentarizmom.

Preživljamo najtežjo krizo v zunanji politiki in Boga bomo morali hvaliti, če jo bomo brez nesreče preživeli. Bolj ko kdajkoli je potrebna sloga vsega jugoslovanskega naroda in ta sloga se ne more nikjer uspešneje in učinkoviteje pokazati ko v Narodni skupščini.

Navzlic vsej ostroti našega zunanje-političnega položaja, pa pada ugled in veljava naše skupščine vedno bolj in naš parlamentarizem umira. Vedno realnejša pa postaja grožnja z diktaturo in čeprav vemo vsi, da bo ta dala še bolj nezmožno vlado, ko naš parlament.

Pravijo, da obdajo bogovi tistega, ki ga hočejo pogubiti s slepoto! Ali res velja to za nas, da tako slepo drvimo v prepad? Ali res ni moža in ne skupine, ki bi narod znala obvarovati pred nesrečo?

Naša pota Kmetke stranke.

(Iz govora dr. V. Kukoveca na obćnem zboru kmetke stranke v Središču.)

Izenadi Vas, da kmetka straka in sicer hrvaška kmetka stranka in vsled tega enako slovenska kmetka stranka ni več udeležena na vladi. Da je do tega prišlo, hotelo bi se pripisati baje neprimernim govorom kmetkega voditelja Stefana Radića. Točnejše bi se to izrazilo tako, da radikalni stranki ni drago sodelovati s stranko, ki kaj zahteva in ki noče biti, če je z njimi vred na vladi, peto kolo. Samo to je vzrok, da se je šlo preko pomisleka, ki je še pred letom dni bil vsega uvaževanja vreden, da se brez Hrvatov ne more srečno vladati te države. Dr. Korošec, ki je svoj čas povdarjal, da njegove stranke brez udeležbe Hrvatov ne boje v nobeni vladi, šel je preko tega. To ni prijetno, ampak je strankarski račun. Vendar za kmetko stvar ni tragično. Stranke ne rastejo, če so na vladi, prej vladanje stranke ubija, one pa, ki predolgo tega nočejo verjeti, tudi res ubije. O hrvaški kmetki stranki, ki je izven vlade, pa vidimo, da raste. Vse govori danes že o narodni kmetki stranki, ki obsega doslej Hrvate, Slovence in izmed Srbov Crnogorce in kot najbližje sodelavce srbske zemljoradnike. Stranka se razvija v veselost, v veliko državno stranko. Ni treba, da je na cilju, da prevzame vlado že danes, čaka lahko na jutri. Slovenski kmetki živeli bo v isti dobro hranjen. Obćni zbori organizacij so ka-

kor nalašč pripravi, da ustvarjajo narodni kmetki stranki med Slovenci trdne temelje. Dokler se stvar v narodni skupščini na ta način razvija in je videti celo stike Radića s Pribičevićem, kar je gotovo zelo značilno, dohitel nas je nov silno zanimiv položaj tudi na domačih tleh v oblastnih skupščinah. Ob priliki prvega sestanka oblastne skupščine v Mariboru smo imeli Mariborčani posebno veselje spoznati, kako čvrst živeli se je tu pojavil s prihodom kmetkiških poslancev iz Medjimurja in Prekmurja, vsled česar je kmetka hrvaška in slovenska stranka tu zastopana kot močna stranka 11 poslancev. Četudi ne bo nasproti večinski ljudski stranki merodajna, znala se bo uveljaviti. Oblastna skupščina ji bo po izjavi njenih govornikov dragocena pozornica za sodelovanje na gospodarskem dvigu zastopanih krajev, če bi se tudi zapostavili posebni narodni in strankarski vidiki, kajti bedno stanje gospodarstva nam to nujno veva.

Sprememba na vodilnih mestih uprave istotako ne more kmetke stranke vznemiriti ali iznenaditi. Kdorkoli bo veliki župan, videl bo kmalu, da bo moral stvarno vsem služiti, če naj ima njegova uloga kak smisel. Tudi mariborskega velikega župana bo kmetka stranka obravnavala kot uradnika, ki naj zna, kaj ima biti ljudstvo, se pričakuje, da ga bode priznalo isto ljudstvo.

Politične vesti.

= **Proračun v načelu sprejet.** Včerajšnja seja skupščine je trajala samo dobre pol ure, ker je bilo na dnevni redu samo glasovanje o proračunu. Moral bi sicer še govoriti finančni minister, ki je imel lepo priliko, da odgovori opozicijskim kritikom, toda finančni minister ni smatral to za potrebno in se je odrekel besedi. Nato se je vršilo glasovanje in je bilo pri glasovanju navzočih 260 poslancev, dočim je 57 poslancev manjkalo. Ogromna večina teh je pripadala opoziciji, dočim so bili vladni poslanci skoraj polnoštevilno zbrani. Zato je tudi glasovanje končalo z veliko zmago vlade. Za proračun je glasovalo 151 poslancev, proti pa le 109. S tem je bil proračun v načelu sprejet.

= **Še en neuspeh naše zunanje politike.** Nekateri nemški listi so zabeležili vest o nameravanem potovanju dr. Korošca v Nemčijo in o njegovi nameri, da bi sondiral teren za zblizanje z Jugoslavijo. Nekateri nemški listi so to vest komentirali prijazno, toda še več jih je bilo, ki so gladko izjavili, da odklanjajo vsako skupno akcijo. Kar nam pripravlja Italija, to se Nemcem ne tiče in mi naj sami pazimo, da bodo zaščiteni naši jadranski interesi. Tako doživlja naša diplomacija same neuspehe in skoraj bo izolacija dosežena.

= **Uradna izjava Italije o ratifikaciji konvencije o Besarabiji** se glasi: Italijanski ministrski svet je včeraj sklenil, da ratificira Besarabsko konvencijo z dne 28. oktobra 1920. Italija je storila to, ker bi bilo nezmislno zavlačevati ratifikacijo meddržavne pogodbe, zlasti se, ko je Italija vrednotila pogodbe vedno visoko cenila in se ratifikacija samo zato ni izvršila, ker je obstajalo utemeljeno upanje, da prideta sčasoma obe interesirani državi k direktnemu sporazumu, ki bi obe strani povsem zadovoljil in bi se mogli tako še lažje ohraniti dobri odnosi med Italijo in Rusijo. Italijanski vladar in s tem aktom niti v najmanjši meri pokazala kako sovražnost proti Rusiji in ne pripisuje ratifikaciji nobenega večjega pomena. Meritum stvari je v tem, da je bila ratificirana konvencija, kateri ratifikaciji se ni Italija nikoli odrekla. — K stvari je treba pripomniti še to, da je bila konvencija v Besarabiji sklenjena med Anglijo, Francijo, Italijo in Japoncem. V posebnem odstavku je bilo rečeno, da je konvencija veljavna le, če jo ratificirajo vsaj tri velesile. Ker so konvencijo dosedaj ratificirale le Anglija in Francija, je ta postala veljavna šele z italijansko ratifikacijo. In v tem je poseben pomen italijanske korake, račun pa bomo tudi v tej stvari plačali mi!

= **Pred volitvami v avstrijski državni zbor.** Volitvi bo postaja živahen in vodi se v glavnem le med dvema skupinama. Na eni strani je meščanski blok, ki ga vodijo krščanski socialci, na drugi strani so socialni demokrati. Med meščanskimi strankami se ni popolne enotnosti, vendar pa ni izključeno, da vsled vedno bolj grozeče zmage socialnih demokratov do nje pride. Tako izjavlja v »Wiener Journalu« bivši demokratski poslanec Ottokar Czernin, da ne kandidira več, ker smatra meščanski blok kot mujen. Pozivlja zato vse volivce, da glasujejo za meščanski blok, če pa do njega ne bi prišlo, potem naj glasujejo za krščanske socialce, ki so najmočnejša meščanska stranka. Dunajskega liberalizma je v tem definitivno konec. Menda ne bo nihče za njim jokal, ker se je temeljito pokopal v lenobi. — Komunisti nameravajo postaviti v vseh okrajih svoje liste. Je sicer popolnoma izključeno, da bi prodrl tudi le v enem, ampak zato bodo varovali čistost idej. Sicer so ponudili soc. demokratom kompromis in obljubili, da ne postavijo nobene svoje liste, če ti sprejmejo njih program. Toda socialni demokrati so ta program odklonili, ker so v njem nekatere samo demagoške točke. Soc. demokrati upajo, da je med delavstvom razredna zavest večja ko veselje do cepčenja in da bodo vsi delavci strnjeno glasovali za njih listo in proti listi meščanskega bloka.

= **Vsebinske ženevskih pogajanj.** Predmet pogajanj med državniki v Ženevi tvorijo rusko-angleški odnosi in položaj na Kitajskem. Neosnovane pa so vesti, da skuša Anglija osnovati koalicio držav proti Rusiji, kajti namerila bi pri tem na odločen odpor

v Zvezi Narodov. Angleška vlada ne izvaja nikake določene politike, nego samo čaka. Proti nadaljevanju locarnske politike ni pomislekov, pač pa proti temu, da bi se elape po Locarno še farsirale. Anglija bo najbrže Nemčiji zelo očitala pogodbo v Rapallu. Izmišljene so kombinacije francoskega časopisja da bo Chamberlain vplival v vprašanje izpraznitve Porenja, v namen, da pridobi Nemčijo proti Rusiji. V saarskem vprašanju smatra Nemčija za bolj važno, kako naj je sestavljena saarska vlada, kakor pa na skrčenje števila okupacijskih čet, ki naj znaša po želji Nemčije 200, po želji Francije pa 800 mož. Nemčija zlasti želi, da se od strani iz saarske vladne komisije Belgijec Lambert. V tej točki se je dosegel sporazum, tako, da ostane Lambert samo še eno leto v komisiji.

= **O bojih za Šangaj** prihajajo nasprotujoče si vesti. Po enih poročilih so Kantonci že zasedli mesto Sučan in s tem odrezali armado generala Čanga od zaledja. Po drugih vesteh pa je to poročilo samo plod kantonske propagande. Ker silno dežuje, je verjetno, da vojne operacije počivajo in da mesto Sučan še ni zasedeno. — Čangolin je ponudil Kantoncem mir, če ti odslove vse vojne svetovalce. V tem slučaju bi bil on pripravljen sodelovati pri obnovi Kitajske. Ni ravno verjetno, da bi Kantonci sprejeli ponudbo madžurskega diktatorja. — Po vesteh iz Šangaja vlada med evropskimi kolonisti silno razburjenje vsled napredovanja Kantoncev in misli se, da bo Šangaj še pred prihodom kantonske vojske postal kantonski. Strokovne organizacije namreč že pripravljajo generalni štrajk in zbirajo denar za orožje. Takoj, ko bi prišla prva vest o novi večji zmagi Kantoncev, bi bil v Šangaju proklamiran generalni štrajk in vržena oblast generala Čanga.

B. ležke.

NAŠA OPOZICIJA.

Koliko krika, koliko vpitja, koliko vika, kako bo opozicija vrgla vlado in kako bo dnevi vlade štet.

Včeraj pa je bilo glasovanje o proračunu in s 151 glasovi proti 109 je bil proračun sprejet. Nad 50 poslancev opozicije je pri glasovanju manjkalo, skoraj cela tretjina vlada je doživela zmago, ko da bi bil proračun ena sama nebesko dobra torta.

Ne bo pa minil niti teden in zopet bomo čitali dan na dan, kako bo opozicija vrgla vlado in nadaljevalo se bo staro vpitje.

Toda opozicija, ki ne zmore niti toliko pridnosti, da bi prišla polnoštevilno k najvažnejšemu glasovanju, taka opozicija ne bo vrgla nobene vlade, ker je taka opozicija neresna.

Ni res, da je odvisno le od številčnega razmerja, ker odločilni so tudi moralni argumenti. Opozicija pa, ki kaže tako nemarnost, da ne pride niti h glavnemu glasovanju polnoštevilno, taka opozicija je zaigrala vse svoje moralne argumente.

Zato pa se naj tudi tisto neslano vpitje neha, če pa je vse vpitje manj močno, ko oseba komodnost.

NAVADNA DEMAGOGIJA.

Na seji finančnega odbora je stavila SDS celo vrsto predlogov, samih dobrih in lenih predlogov, o katerih pa ni hotela nič ališati, ko je bila na vladi. Ker so bili ti njeni predlogi odbiti, je sedaj seveda silno nezgovorna, dočim se radikalni ravno toliko zmenijo za vse to ogorčenje, kakor se je zmenila za ogorčenje opozicije SDS tedaj, ko je bila na vladi.

Ampak, kričati je treba in basta!

UPRAVNIKOV DELOKROG?

Na recitacijskem večeru pesmi Srečka Kosovega se je po vsakem premoru s težavami in bolestinami skripanjem dvigala zavčca. Ali ni upravnikova skrb, da se skripci nanašajo? Saj za drugo je obljubil, da se ne bo brigal: »... Kot intendant se ne bom vmešaval v notranje zadeve posameznih funkcionarjev. Zato ima gledališče opernega in dramskega ravnatelja, računskega ravnatelja, dramaturga, režiserje itd. itd.« (V zagrebškem »Morgenu« 26. febr. 1927.) Ali ni torej upravnik poklican, da poskrbi za redno marjanje skripcov?

Ch. Lucietto:

74

Spomini francoskega vojnega detektiva.

Hotel sem iti v kavarno in ga aretirati, ko sem zapazil, da sta obadva možaka plačala in odhajata. Stopil sem v sosednjo vežo in čakal. Hotel sem aretirati Michelsena, ko bi se bil njegov tovariš poslovil od njega.

Toda tega ni storil, temveč sta se pred kavarno še naprej pogovarjala, medtem ko sem jaz, skrit v temni veži, čul vsako besedo.

Mornar, ki je bil z Michelsenom, je bil brezdvomno Slovan, toda govoril je angleško tako izborna, da sem ga najprej celo jaz smatral za Angleža.

— Kdaj odpotujete? je vprašal Michelsena.

— Menda jutri. Razstvorili smo že skoraj vse in kapetan si je že včeraj dal potrditi naše papirje.

— Ali greste v Cardiff?

— Da, toda na potu se ustavimo v Brestu.

— Kdo vas je zadnjič spremljal?

— Torpedni rušilci in avijoni.

— Kakšne narodnosti?

— Angleški rušilci in francoski avijoni.

Možak je trenotek pomišljal, potem pa je nadaljeval:

— Fotografija, ki ste mi jo dali, je zelo zanimiva.

Kje je bila posneta?

— Ne razumem.

— Vprašam vas, na katerem mestu ste srečali brodovje »Battle-cruisers« (bojnih križark).

— Prihajali smo iz Plymoutha. Srečali smo rušilce, ki so imeli razsvetljevalno službo na visokem morju pred svetilnikom Eddystonom, križarke pa pred Star-Pointom.

— Pred koliko dnevi?

— Bilo je v četrtek, proti drugi uri zjutraj.

— Torej že pred šestimi dnevi. Poročilo dobim torej malo pozno, toda brezdvomno bo šefu koristilo. Ali je to vse, kar mi imate povedati?

— Vse!

— Dobro! Vrnili se boste na krov in čakali na moj obisk. Prišel bom med osmo in deveto uro zjutraj. Prinesel bom vam denar in nova navodila. Pazite pa, ko se boste vračali, kajti bedasto bi bilo, če bi vas aretirali tik pred odhodom. In ravno sedaj vas nujno rabimo.

Možaka sta si stisnila roko in vsak je odšel v svojo smer, eden na ladjo, drugi pa v smeri pomorskega kolodvora.

Naravno mi niti na misel ni prišlo, da bi Michelsena aretirati. Sled, ki sem jo našel, je bila tako zanimiva, da je nisem hotel izgubiti.

Pustil sem slovanskega mornarja oditi naprej, potem sem mu pa sledil v razdalji kakih sto metrov. Tako sva prišla v Chantenay ter še naprej na cesto, ki vodi v Roche-Maurice. Kmalu sem ga videl vsto-

piti v gostilno, ki je bila kljub policijski uri še vedno odprta.

Približal sem se gostilni ter skozi odprtino v okni- cah zapazil, da je bila polna tujih mornarjev, kojih večina je bila pijana. Mize so bile stisnjene k zidu in na praznem prostoru v sredini je plesal en par. Moj možak je bil izginil. Kam je mogel izginiti?

Hitro sem šel okoli skupine hiš ter doznal, da gostilna nima nobenega drugega izhoda. Vrnil sem se pred gostilno in vstopil.

Moški in ženske, ki so se nahajali tukaj, so me začeli gledati. Radovedni gostilničar se mi je približal, toda moja obleka in moje vedenje ga je pomirilo in tudi drugi se niso več brigali zame.

To mi je prišlo prav, kajti če bi došlo do kakršne spopada, bi se stvar gotovo ne iztekla dobro za mene. Zibajoč se, kakor bi bil pijan, sem šel do mize, kjer so gostje silno razgrajali ter prisedel. Nalašč sem si izbral to mesto, kajti od tu je bilo mogoče do- bro opazovati tudi sosedno sobo.

Tam sem zapazil slovanskega mornarja, kateri se je pogovarjal z dvema moškima, ki nista bila mornarja. Eden med njimi je sklonjen na morski zemlje- vid, poslušal, kar mu je mornar pripovedoval, drugi je pa nekaj zapisoval.

Ko sem popil strašno pijačo, ki so mi jo prinesli mesto pive, sem plačal in odšel.

(Nadaljevanje prih.)

Dunaj in Dunajčanje.

Skoro dva tisoč let nazaj sega zgodovina naseljenja na ozemlju sedanjega Dunaja. Iz male rimske vojaške kolonije je nastalo milijonsko mesto. Bogata je vsebina te naselbine tekom dveh tisoč let, znamenit je njen pomen za zgodovino vsega sveta na vseh poljih človeškega ustvarjanja.

Vso to znamenitost preteklosti in sedanjosti nam prvič pokaže razstava, ki nam namrečno predloži, kako se je sedanost razvila iz preteklosti in nam odpira pogled v bodočnost. Celo mnogi Dunajčanje ne vedo, da obstaja celo Dunaj, ki ob vseh svojih ljubeznih do tega svojega Dunaja prav ocenjujejo in do tega svojega Dunaja prav ocenjujejo in do tega svojega Dunaja prav ocenjujejo in do tega svojega Dunaja prav ocenjujejo.

Ako sporočimo tudi o tej prireditvi na Dunaju, ne delam tega z namenom, da delam reklamo za Dunaj in njegove naprave, marveč da zopet opozorim na nekaj velikega, kjer se moremo nekaj naučiti. Saj je tudi velik kos naše kulture, veliko tega, na kar smo ponosni, dunajskega izvira. Tu so se naši predniki učili in nosili domov vzorce za naš napredek. In veliko smo dali mož, ki so na Dunaju igrali važne vloge. Celo župana smo dali Dunaju, Ljubljana Ferila, v 16. stoletju. Ime našega Kobencija je še danes popularno na Dunaju. Vega, Petelin, Kopitar, Vuk, Vitezović, Miklošič, Preradović, Močnik so imena, ki so v tesni zvezi z Dunajem. Zato bo ta razstava zanimiva in poučna tudi za nas. Imela bo naslednje skupine:

1. Lega, klima, živalstvo in flora. — 2. Iz zgodovine Dunaja. — 3. Življenje na D.: stanovanja, prehrana, obleka, higijena, skrbstvo za zdrave in bolne, mestna in državna uprava, sport, konec tedna za Dunajčane. — 4. Duševno življenje: pouk in vzgoja; izobrazba za odrasle, knjiga in tisk, fotografija, arhitektura, izobrazujoča in upodabljalna umetnost (gledališče, glasba in pesništvo, film in radio). — 5. Gospodarstvo: trgovina, obrt in industrija, tehnika in promet, organizacija in reklama. — Vrh tega še razstava ženskih zvez ter obrtnih in industrijskih izdelkov.

V nekako nadaljevanje in dopolnilo te razstave bo organizacija po angleškem sistemu »Opendoor« (odprta vrata), samo da bo dunajska v večjem obsegu, t. j. ob istem času bodo občinstvu pristopne vse zbirke, zavodi, podjetja, zanimive stavbe, spomeniki itd., sploh vse, kar ima Dunaj tudi v zasebni lasti in je vredno pogleda. In na Dunaju je prav veliko takih zanimivosti historijske ali umetniške vrednosti! — Zato bo prav zanimivo za vsakega kulturnega Evropejca, ako bo imel priliko, da bo vse to videl. — Ker itak prihaja mnogo Slovencev na Dunaj, priporočam jim, da si to razstavo tudi skrbno ogledajo.

Uprave vseh naših mest pa še prav posebej opozarjam na velikopotezno in ogromno razstavo dunajske mestne uprave. Tu bo po povsem novih načelih razstavljeno vse, kar ima veliko in res moderno mesto naprav za prehrano, zdravstvo, promet, gasilstvo, šolstvo, vzgojo itd. — Vsega tega je na Dunaju toliko in tako dobro, da prihajajo semkaj študirat komisije z vsega sveta. — (Tako je n. pr. ravno zadnje dni povabljen od turške vlade gasilski inšpektor G. Rudolf König — ki je Zagrebčan! — da organizira gasilstvo po vsej državi po dunajskem vzorcu.)

Pred seboj imam ves program te razstave, ki je tako obširen in zanimiv, da bi mi prav obsežen članek še ne zadoščal vsaj za glavne točke. Zato raje končam s pozivom: Ogledaj si, kdor moreš in — uči se!

A. G.

„Kmetijski list“ o napredni fronti.

Zadnji »Kmetijski list« piše: Pretekli teden je objavilo »Jutro« dva članka o sodelovanju naše stranke s samostojnimi demokrati. Obe stranki naj bi namreč napravili znano »napredno fronto« proti klerikalcem, verjetno pod vodstvom dr. Zerjave. Na to »Jutro« povabilo naj odgovorimo na kratko sledeče: Res je, da smo mi ravno tako nasprotniki klerikalcev, kakor so nasprotniki klerikalcev samostojni demokrati. S tem pa ni rečeno še nič drugega kakor to, da mi in samostojni demokrati politike klerikalcev nečemo. Edini in slojni smo si torej le v tem, česar nečemo. To je pa za skupen nastop premalo. Za skupen nastop pa je treba slovnosti v tem, kaj hočemo, torej v pozitivne misli, ne samo v negativnem. V tem pa, kaj da hočemo, se naša pot silno oddaljuje od poti samostojnih demokratov. Dokler so bili samostojni demokrati na vladi, so jasno dokazali, da so batinaši in zastopniki našilja do skrajnosti. V tem oziru so popolnoma enaki klerikalcem, ki so rav-

no tega ministra Maksimoviča, ki je svoje nasilne metode začel baš po PP vladi, branili in zagovarjali. Mi smo pa odločni nasprotniki batinaštva in nasilja, pa naj prihaja to nasilje nad nas od »liberalne« ali pa od »klerikalne« strani! Cilj vse liberalne in klerikalne politike je nadalje ta, da se kmeti in delavci na vekomaj obdrži na vrvi, da ostanejo pokorni sužnji in hlapeci pokvarjenih gospodov. Mi pa hočemo vse nekaj drugega. Mi hočemo, da se ravno najširša plast naroda osvobodí vsakega jeroštva, duševnega in političnega. Mi hočemo kmete in delavce duševno in politično tako dvigniti in izobraziti, da bodo lahko sami odločali o svoji usodi na podlagi lastne presoje in brez vsakega strahu pred posvetno in duhovno gosposko, brez strahu pred bajonetom in »hudicem«, in brez strahu pred vsako pokvarjeno gospodo. To so stvari, ki jih žali bog velik del slovenskih žolanih ljudi (»inteligence« je nekaj drugega in nima s šolsko izobrazbo nič opraviti!) še ne razume.

Tujski promet v Italiji v letu 1925.

JUGOSLOVENI PRISPEVALI 455 MILIJONOV DINARJEV.

Italijanski »Touring Club« objavlja v marčevski številki svoje mesečne revije zelo zanimive podatke o tujem prometu v Italiji v letu 1925.

V uvodu navaja, da sta svilna in bombaževa industrija najpomembnejša za Italijo, ker ne samo, da pokriva vse domače potrebe, temveč izkazuje tudi še zelo močan izvoz: prva 3.774 milijonov, druga pa 2.906 milijonov lir. V sredi med njima, a bližje prvi nego drugi, pa je tujski promet, ki je prinesel Italiji v letu 1925 nič manj nego 3.600 milijonov lir in je pokrival 46 odstotkov deficita trgovinske bilance, ki je znašal 7 milijard in 897 milijonov lir. Celokupno število tujcev, ki so v letu 1925 posejli Italijo, je znašalo 1.100.000 vseh, ki so se mudile v Italiji vsega skupaj 19.800.000 dni, tako da je vsak tujec ostal v Italiji povprečno 18 dni in potrošil na dan povprečno 184 lir. Najslabši je bil tujski promet v mesecih januarju (izpod 40.000), decembru (nekoliko nad 40.000), februarju (izpod 60.000) in novembru (malenkost nad 70

tisoč), najmočnejši pa v mesecih avgustu in septembru (nekoliko pod 140.000) ter aprilu, majniku in juliju, kjer je dosegel skoraj po 130.000.

Po ugotovitvah »Taurinsg Cluba« je v letu 1925 odšlo v inozemstvo okoli 700.000 Italijanov, ki so se mudili v inozemstvu povprečno po 10 dni in potrošili na dan povprečno po 130 lir, kar bi pomenilo okoli 900 milijonov lir izgube, tako da je tujski promet vrzel Italiji v celoti okoli 2700 milijonov čistega. Značilna je številka povprečnega dnevnega potroška Italijana v inozemstvu, 130 lir, v primeri s povprečnim dnevnim potroškom tujca v Italiji v znesku 184 lir. Tujec v Italiji potemtakem potroši 54 lir na dan več nego Italijan v inozemstvu, pri čemur pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da je bilo leta 1925 »sveto leto«, da je bilo torej med tujci znatno število romarjev, ki potrosijo manj kot pa turisti, za katere se mora računati dnevni potrošek na 190 lir.

Tujski promet je v zadnjih šestih letih na-

raščal v naslednji meri: leta 1920 je bilo 323.000 tujcev s potroškom 1.130 milijonov lir, v letu 1921 501.000 z 1.750 milijoni, v letu 1922 604.000 z 2.100 milijoni, v letu 1923 700.000 z 2.450 milijoni, v letu 1924 835.000 z 2.900 milijoni in v letu 1925 1.100.000 s 3.600 milijoni lir potroška.

Po državnih pripadnosti se dele takole:

Francozojev 103.000 (1923. leta 97.000, l. 1924. 75.000), Angležev 137.000 (113.000, 122.000), Nemcev 252.000 (61.000, 186.000), Čehoslovakov, Jugoslovancev, Avstrijcev in Madžarov 170 tisoč (112.000, 150.000), Belgijcev, Nizozemcev, Dancov in Skandinavcev 44.000 (leta 1924. 33.000), Špancev in Portugalcev 30.000 (13 tisoč), Rusov in Poljakov 30.000 (14.000, 14 tisoč), Severnih Amerikancev 140.000 (88.000, 112.000), Južnih Amerikancev 41.000 (41.000, 27.000), drugih narodnosti 153.000 (174.000, 102.000).

Najznačilnejši je porast števila Nemcev, ki so prihajali večinoma v Južni Tirol in deloma tudi kot romarji v Rim. Na račun »svetega leta« gre tudi znatni porast števila Špancev in Portugalcev. Neznaten je porast števila tujcev iz Francije, komaj 6 odstotkov. Značilno, ali obenem tudi škoda, da statistika navaja Čehoslovake, Jugoslovence, Avstrijce in Madžare v skupnem številu. Vidi se, da ima italijanski »Touring Club« še vedno pred očmi nekdanjo habsburško monarhijo. Površnost se vidi tudi v dejstvu, da se navaja Belgijce in Nizozemce ter Dancov in Skandinavce vse v skupni rubriki ter meša Poljake z Rusi. Glede Čehoslovakov, Jugoslovencev, Avstrijcev in Madžarov pravi, da »sveto leto« ni privabilo veliko romarjev iz teh držav in da je porast prometa usmerjen večinoma v Južni Tirol, na Beneško in v Primorje, ker zlasti Čehoslovaki, Madžari in Avstrijci radi zahajajo v Dolomite in pa na jadransko obal. Jugoslovencev ne omenja posebej.

Kar se tiče posameznih pokrajin, izkazuje Ladij z Rimom največji tujski promet, 639.100, za njim prihaja Beneška s 592.000, Lombardija s 551.700, Toskana s 443.000, Ligurija (z Genovo) s 395.000, Kampanja z Napoljem s 330.000, Južni Tirol s 328.000, Piemont s 319.000, Emilija z 209.000, Primorje s 187.000, Sicilija s 180.000 in Umbrija s 140.000. Seveda je tu treba upoštevati, da je mnogo tujcev prehajalo iz pokrajine v pokrajino in so torej zabeleženi po večkrat.

Ladij z Rimom zabeležuje največji promet v mesecu majniku, najmanjšega v decembru, Beneška največjega v avgustu, septembru, juliju, najmanjšega v decembru, Lombardija največjega v aprilu, majniku, avgustu, najmanjšega v februarju, Toskana največjega v majniku, najmanjšega v januarju, Ligurija največjega v januarju, marcu, najmanjšega v juliju, Kampanja največjega v aprilu, marcu, najmanjšega v majniku, Južni Tirol največjega v septembru, avgustu, najmanjšega v decembru, Piemont največjega v avgustu, najmanjšega v decembru, Primorje največjega v avgustu, juliju, najmanjšega v decembru.

Tem statističnim podatkom dodaja revija »Touring Cluba« nekatere pripombe, ki so tudi vredne zabeležbe. Pravi, da je bilo leto 1925 brez dvoma zlato leto v zgodovini italijanskega tujkega prometa, s čimer pa da ni rečeno, da bi se tudi to leto ne dalo še prekositi v bližnji bodočnosti. (Kakor znano, je potem prišel nemški bojkot, ki je številke tujkega prometa za leto 1926, katere še niso objavljene, pritisnil znatno navzdol.) Čudoviti razvoj vsakterega udejstvovanja, ki mu daje inicijativo in pobudo fašistovska vlada, da bo imel tudi dobrodejne sadove na polju tujkega prometa. Zlasti da bo odprava pristojbin na hotelske račune pospeševala pritek tujcev. Toda Italija bo na svoji poti k svoji gospodarski ozdravitvi, katere bistveni del je revalorizacija lire, morala resno upoštevati činenico, da v bodoče izgubi vse koristi, ki jih je imela od svoje razvedene valute in valorizacije valutnih tečajev, ker so tujci prihajali v Italijo tudi zaradi cenejšega življenja. Zlasti bodo morali hotelirji prilagoditi svoje tarife novemu položaju, da bodo mogli vzdržati konkurenco. »Tako bodo vse sile naroda prispevale k procvitu druge med največjimi italijanskimi industrijami, da jo povzdignejo na tisto stopnjo razvoja in dovršenosti, ki ji bo omogočilo morda dosego absolutnega prvenstva.«

Italija potemtakem računa na to, da se bo tujski promet toliko razvil, da bodo dohodki, ki jih bo imela od njega, presegali celo svilno industrijo, ki je zavzemala doslej prvo mesto v vsej italijanski industriji, da bo z dohodki tujkega prometa v znatni, ako ne že kar v polni meri uravnotežala svojo pasivno tr-

govinsko bilanco. Ali se ji bo to v resnici posrečilo, pokaže seveda bodočnost, a odvisno je gotovo v prvi vrsti od tistih tujcev, ki naj prihajajo v deželo s polnimi mošnjiki in jo zapuščajo s praznimi. Kakor že rečeno, je v resnici škoda, da je statistik italijanskega »Touring Cluba« pomešal naše Jugoslovence s Čehoslovaki, Avstrijci in Madžari, da tako ne moremo točno ugotoviti, v koliki meri smo mi Jugoslovenci prispevali k temu »zlatemu letu« v zgodovini italijanskega tujkega prometa. Če pa vzamemo, da od 170.000 oseb, ki jih izkazuje statistika kot Čehoslovake, Jugoslovence, Avstrijce in Madžare, odpade ena tretjina na Čehoslovake, druga na Jugoslovence, tretja pa na Avstrijce in Madžare, bi mogli približno ugotoviti, da je v letu 1925 najmanj 55.000 jugoslovenskih državljanov potovalo v Italijo. Če se potem držimo ugotovitev »Tauring Clubovega« statistika, po katerih je je vsak tujec mudil v Italiji povprečno 18 dni in potrošil dnevno 184 lir, moremo ugotoviti z naše strani, da smo Jugoslovenci v letu 1925 darovali Italiji nič manj ko 182 milijonov 160.000 lir, kar znaša po današnji zamjenjavi okoli 455 milijonov dinarjev. Pa recite potem, da nismo res celo radodarni! Da nismo potrebni, da bi se sami temeljito potegnili za ušesa in vredni, da se nam Lahs smejejo v obraz! In pa še kako!

Razmere so sicer danes precej drugačne, kakor so bile v letu 1925, ko je nizka italijanska valuta res naravno vabila v Italijo, ali prepričani smo, da bo tudi letos, vkljub temu, da je lira napram dinarju znatno porasla, vendar še vedno dovolj naših ljudi tako radodarnih napram Italiji, kakor so bili predlanskim. Zato bomo, če ne prej, pa vsaj pred začetkom letoviške in kopalne sezone izpregovorili nekoliko najresnejših besedi v tem pogledu.

Prosveta.

DVE KNJIŽNI RAZSTAVI.

V modernem času se izdajanje knjig vse bolj podreja tradicionalnim zakonom za tisk in opremo knjige. Tiskarstvo, ki je preživelo v dobi secesije svojo periodo največjega propada, si je vzelo za vzor prve tiske in krasno renesančno knjigo, v kateri pripade precejšnja vloga grafiku-umetniku. Seveda, pri tem preporodu knjige ne sodelujejo vsi narodi v enaki meri. Na mednarodnem knjižnem sejmu v Firenci l. 1925. je bila povprečnost lepe knjige najvišja pri Angležih in Nemcih; sledili so jim Čehi in Poljaki, Italijani in Francozi. Naš oddelek je bil takrat nesistematično zmetan, tako da je pač kazal sejmarsko pestro lice, nikjer pa ni bilo videti usmerjenega sodelovanja med tiskarjem, založnikom in umetnikom, ki daje ravno knjigam prej imenovanih narodov tako plemenito obliko.

Nemčija priredi sedaj dve veliki knjižni razstavi. Prva se vrši letos od junija do septembra v Leipzigu; prireja jo »Verein deutscher Buchkünstler« pod naslovom »Internationale Buchkunst-Ausstellung Leipzig 1927«. Protektorji razstave so prof. dr. Adolf von Harnack, Gerhard Hauptmann in Max Liebermann, v predsedstvu pa so poleg tiskarjev, arhitektov in bankirjev vsi znamenitejši nemški knjižni grafiki, med njimi F. H. Ehmcke, Emil Orlik, Emil Pretorius, Walter Tiemann, E. R. Weis in mnogi drugi. Razstava, ki bo obsegala mnoge kolekcije posameznih nemških grafikov, otroške knjige iz vsega sveta, ceneno lepo knjigo, bilofilne tiske in mnogo drugih zanimivosti, bo nameščena v muzeju likovnih umetnosti in v posebnih paviljonih v soseščini Promenadnem parku.

Med približno dvajsetimi tujimi državami, ki se razstave udeležijo, je tudi Jugoslavija. A to pot naša ekspozicija ne bo več diletantsko organizirana, kot se je zgodilo v Firenci, kjer so se morali naši obiskovalci sramovati lastne izložbe. Inicijativo je sedaj prevzel zaseben krožek bibliofilov, katerim stoji na čelu Tomislav Krizman v Zagrebu. Ta krožek se je obrnil za sodelovanje na vse strokovnjake Srbe, Hrvate in Slovence, kateri so sestavili male, a izbrane kolekcije moderne knjige. Tako obsega slovenska kolekcija le 20 knjig, ki so pa tako izbrane, da jih je zagrebški odbor z odobravanjem sprejel in označil eno izmed njih kot ponos za vso državo. Dasi je naša povojna knjižna produkcija estetično zaostala, bo tak kolekcija morda vendar dala spodbudo za reformo. Vsaj ne bomo več slišali očitek, da zaostajamo za samskimi knjigami in da smo na isti stopnji, kot Meksiko.

In morda bomo dosegli tudi na drugi prireditvi častnejše mesto. To bo velika mednarodna razstava tiska v Kölnu l. 1928. Prireditve ima tako širok program, da jo moremo imenovati prvo svetovno razstavo te vrste. Pokaže naj ekonomski in civilizatorni vpliv tiska in naj mu znova potrdi idejo mednarodnega sodelovanja, da bo mogel izvrševati svojo visoko človečansko misel, ki obsega dnevni tisk (s historičnim pregledom), informacijo, moderni dnevnik (izdajatelj, redakcija), zvezo nemškega tiska s kulturo, revijo (z zgodovinskim pregledom), industrijo knjige in grafično umetnost, tehnično organizacijo in pomožna sredstva, sindikalizem tiska, nemški tisk v tujini, tisk in likovno umetnost, reklamo, znanost, papir, fotografijo itd. Posebne oddelke bodo tvorile ekspozicije tujih držav. Ze po tem naštevavanju glavnih oddelkov si je mogoče ustvariti mnenje o ogromnosti prireditve, ki je za svojo organizacijo pridobila vse velike založniške, tiskarske in druge strokovne institucije v Nemčiji. Ali se bo naša država razstave udeležila, ali ne, še ni znano; bilo bi pa umestno, da to stori in da pritegne k organizaciji strokovnjake, ki bodo kulturni reprezentanci več koristili, kot vse dosedanje podobne akcije, kar so jih organizirali birokrati. Glavno korist od udeležbe bodo imeli naši tiskarji in založniki, ki nujno potrebujejo nazorne spodbude za svoje delovanje, ki naj bo namenjeno dobri knjigi v lepi obliki.

Karel Čapek:

Pismo iz Italije.

Toskana.

Le padaj, dež, nebeška voda, in ovlaži moje severno srce, sveži hlad. Kajti, tako mi dobro dene počitek.

Kjerkoli sem romal po italijanski deželi, povsod sem s posebno skrbnostjo iskal etruske spomenike; kajti etruski narod me nekako vznemirja. To ljudstvo je bilo zavaljeno, imelo je tolste vratove in volovske poglede, delalo je črne vaze v malo težkem formalnem jeziku, in čudne nagrobnike, na katerih počivajo sohe rajnih v nekakšnem polžem položaju. Najbrž so bili zelo mirni in veliki dobrodušniki; mene pa zanima, da se na krščanskih nagrobnikih vrača ta kraki, tolstovratni tip četverooglavih glav in zavajenih udov. Teda je bila Toskana najbolj žalostna in resna dežela, kot danes recimo, Sicilija; zato je danes, no, sem z vsemi besedami! — ki povedo, da je kaka stvar draga, utešna, hvaležna, vabljiva, razkojna, nežna, krasna in ljubezniva! Burekhard pravi, da je Toskana stvorila zgodnjo renesanso. Jaz pa mislim, da je zgodnja renesansa stvorila Toskano: v ozadju modre in zlate gore, pred njimi grički, ki so samo zato ustvarjeni, da bi na vsakem stal grad, ali pa trdnjavnica, s cipresami nasajena po-

bojša, pinijevi gaji, hrastovi gaji, ahacijevi gaji, girlande trti, sočni in modrikasti venci iz delavnice Robbijeve, modre in zelene rečice, divje in kratke: prav tako so slikali Fra Angelico, Fra Lippi, Ghirlandajo in Botticelli in Piero di Cosimo in vsi ostali, in verjemite mi, da so oni dali tej deželi to krotko polnost, ki je nežna in slikovita, in napravili iz nje slikanico, da moremo v nji z zadovoljstvom, z usmevom, z jasnimi očmi listati... dokler nas ne preseneti nekaj drugega, Donatello, Nasaccio, tajna in zakrknjena, stroga in globoka ljudskost. Pa že ne govori več dežela, ampak človek.

In vendar se je ta ljubezniva firenška Toskana dolgo in silno bojevala z vsemi sosedi: z Arečani, s Sieno in Piso, s čemer sem srečno prišel do Pise. Pisa je prav prijetno mesto; pred mnogo sto leti je bila pristanišče, zaradi česar še danes smrdi. Ze v Palermu sem razmišljal o naravi in sestavinah pristaniškega smradu; mislim, da sem takrat pozabil na važne sestavine, kar so urni, ribji drob, zasmojene jedi in razne tajnosti južne kuhinje, katerih si ne upam dalje zasledovati. Drugače je Pisa obče znana po svojem posevnem stolpu; no, ima še drugega, in sicer pri sv. Niccolò. Največja slava in specialiteta Pise je njena, lepa stebrična arhitektura, taka srečna manija lahkih arkad, ki pokrivajo cele stene s svojim ljubeznivim ritmom; niti v notranjščini se Pisani niso hoteli ogniti stebrom in stebrič-

kom, napravili so pet ladij in povrh še galerijo z arkadami, vse lepo črsto in izdelano v veliko radost očem. Še večja slava Pise pa je njeno kiparstvo in jaz priznavam, da me je Giovanni Pisano očaral. Le dajte, vi historiki, prednost Niccolò Pisano, ki je zbujal antične muze; jaz pa sem se zagledal v strastnega in trpekega Giovanna, ki me spominja na Donatella, v Giovanna, ki je strogo udan ljudski prirojenosti celo do nje ne bolesti in težkote. In, če mi je treba počitka po tem težkem pogledu, pojdem k Bonannu, sedem k cerkvenim vratom in bom ogledoval njegove svete reliefe, ki so krščanski in mirni, kot ne vem kaj na svetu. (In, da mi ne poročate, da me je krščanstvo obsedlo, vam povem nekaj drugega: Tu v Pisi, pri sv. Stefanu, so muslimanski praproci, plen iz vojn proti nevernim psom. Med njimi pa so trije ali štirje tako čudovito krasni, da sem v tem trenutku pozabil na polovico najslavnejših slik, o katerih sem mislil, da jih nikdar ne bom pozabil.)

Dalje se nahaja v Pisi Campo Santo, pokopališče, ki je od vseh strani poslikano s starimi freskami, ki so lepe in poučne. Na eni izmed njih izdirajo angeli in hudiči duše iz teles smrtnikov; duše so dobro rejene, pravi debeluharji, in zato morajo smrtniki strašno odpirati usta, da more duša ven. In še mnogo je tu videti; a Giovanni Pisano me je najbolj očaral.

vodje bele armade, se je v torek ustrell v
stanovanju grofa Volkovskega v Rimu.

Ljuba D. Jurković:

ZIVLJENJE IN DELO NA LJUBLJANSKI UNIVERZI.

Številčno najmočnejša dijaška politična skupina je demokratska (Jadran, Triglav, Orjuna). Ti akademiki so direktno ali indirektno, pod kontrolo Samostojne demokratske stranke, čeprav neče tega nihče odkriti priznati. Morajo že imeti globlji razlog za to, da se tega tako sramujejo. V svojih organizacijah delajo mnogo in vztrajno (zlasti Jadran), toda se nekako čuti, bolj nego vidi, kako jih tišči strankarska disciplina, ki se po svojih metodah niti malo ne razlikuje od železne discipline klerikalcev. Ta disciplina jim ne da dihati. Vse njihove ekonomske in socialne ustanove (menza in kolegijs) so pod direktnim nadzorstvom stranke. Tu morajo študenti uogati; gorje onemu, ki bi hotel nekoliko svobodneje dihati. Žrtve takega stanja krenejo redno na levo (fakt je, da je večina prvakov »bloka levih« bila poprej organizirana v Jadranu). Mislim, da je ravno tu razlog, zakaj pri demokratih, kljub vzorni organizaciji in disciplini niti enega navdušenca mladine, ki se opaža pri neodvisnih. Radi tega se opaža v njihovih vrstah nekotno vrenje proti tem in takim metodam, mogoče je tudi v tem globlji psihološki razlog odvojenega nastopa Triglava in Judno zadržanje Orjuna ob priliki zadnjih volitev v Svet slušateljev ljubljanske univerze, kajti razlogi ki jih oni navajajo, niso mlti resni, niti ne morejo takega nastopa opravičiti. (G. Jurković se moti: Ti razlogi so bili bolj umestni kot vsi drugi! Op. ur.) Na vsak način: opaža se, da želijo demokrati, da nastanejo od stranke čim neodvisnejši in da se njihovo delo omeji na ideološko stran demokratskega programa. Mogoče bi se tedaj razvilo živahnije življenje pri teh, drugače idealnih, časti vrednih in patriotičnih mladincih, katerim moramo priznati dobro voljo in pripravljenost za javno delo v korist kulture in napredka naroda in države. Politika, kot taka, je vedno lepa stvar, stranka pa lahko tudi ni; ona se more mladim ljudem tudi zameriti. Radi tega morajo stranke voditi račun o duševnem razpoloženju in mišljenju mladine.

Demokrati so izdajali svojo revijo »Vidovdan«, ki ni mogla navdušiti mladine in je morala rasti nesposobnosti svojih sodelavcev prenehati. Mogoče je »Vidovdan« bolehal na isti bolezni kot demokratska društva. Izgleda, da bo sedaj zopet začel izhajati. Pri prejšnjih volitvah v akademski svet so se demokrati (Jadran) koalirali z radikalni in dobili 362 glasov, medtem, ko je dobil Triglav na posebni listi 96 glasov, kar pomeni, da so ta tri društva to leto popolnoma ohranila svoje pozicije. Pri katoliških študentih obstoji skupina krščanskih socialistov, ki se bavijo s socialnimi vprašanji na temelju krščanstva. V bistvu pa tudi ta skupina (Borba), enako kakor tudi ostale skupine katoliških študentov (Danica in Zarja) pripravljajo mladino za Slovensko ljudsko stranko. Ideologija te stranke, kar je samoočebni umevno, ne more zadovoljiti katoliške mladine in tako se tolmačijo stremjenja za nekaj višjim in globljim; oni zahtevajo in verujejo v to, da najdejo nekako filozofsko opravilo za svojo katoliško orientacijo (t. zv. filozofsko-religiozni pokret »Križ na gorici«, ali težko je reči, ali bodo ti mladinci v tem uspehi; izgleda, da bo vse ostalo le pri stremljenju. Drugače se katoliški akademiki odlikujejo po delu, študijah in po organizaciji. Odvisnost od stranke prenašajo lažje nego demokrati, kar odgovarja njihovi strogo katoliški izobrazbi. Iz vrst te mladine bosta dobila narod in država dobre in koristne delavce in škoda je, da se ta mladina ne more osvoboditi klerikalnega vpliva. No, to je razumljivo, če pomislimo, da ne more tega storiti niti večina slovenskega naroda, ki je dejansko organiziran politično v SLS.

(Dalje.)

DELO PROSVETNEGA ODSEKA T. K. D. »ATENE« V LJUBLJANI.

Potrebno se nam zdi, da od časa do časa obveščamo javnost o lihem in vztrajnem nortranjem delu Prosvetnega odseka »Atene«. Pešiča narodnih delavcev vrši odgovorno nalogo, ki naj koristi predvsem naši mladini in našemu ženstvu. V trajnem stiku z nedoraslim članstvom, ki se giblje svobodneje med nami na naših vežbiščih, kot v šoli ali doma, vidimo jasno vse hibe in napake, katere je potrebno že v naraščajoči zatreji, odstraniti ali oblažiti. Vedno ne pomagata direktna beseda, stroga kazen. Vztrajamo in pilimo z indirektnimi sredstvi, s kulturo duha in sreč. Poslušamo občevalni medsebojni ton, ogledujemo občevalno prijateljsko formo naše mladine, lahko bi govorili in pisali, pa raje delamo in pilimo.

V letošnji zimski seziji je omogočil prosvetni odsek Atene zopet nekaj marionetnih predstav. Ker se nahaja »Marionetno gledališče« vsled finančnih težkoč v mali krizi, žal ne moremo dvigniti kulturnega hrama naših najmlajših na ono višino, kot bi želeli. Sami vidimo vse pogreške in nedostatke, toda vezane so naše roke. Nestanovit in nesigurnost prostorov zadržuje razmah, finančni položaj povzroča pogosto škodljive spremembe v ensembu. Skratka teaterska križa, kot jo poznamo en miniature. Pa sanjamo o originalnem slovenskem Gasperčku in naša miza se polni z novimi izvirnimi igrami, ki hočejo na dan.

Prosvetni odsek Atene aranžira »Pravljice popoldneve« z izbranimi predavatelji skoraj tedensko. Usmerjamo budno otroško fantazijo in voljo k dobremu. Polna dvorana fantazi za najboljši uspeh.

V mali dvorani »Narodnega doma« prireja Atene skoraj dvakrat mesečno priljubljene »Mladinske čajanke«. Na zunaj kažejo značaj zabave, pa so vendar samo družabna vzgojevalna prilika. Mladina pripravlja sama program in se kosa v podajanju svojega du-

ševnega in umetniškega znanja. Če so »Čajanke« včasih tudi vesele, so vendar podvržene tudi kritiki odraslih. Tudi umerjeno veselje je potrebno znanja. Mladina je kaj rada hrupna, mesto vesela.

Za kulisami nastaja »Atenski orkester«, ki je dosedaj močna opora našemu Marionetnemu gledališču.

Ravnokar pripravljajo Prosvetni odsek Atene širšo vrsto predavanj in sicer v sledečih skupinah:

I. cikel: »Zdravstvo«: vsak ponedeljek od 6. do 7. ure zvečer v mali dvorani Narodnega doma.

Tema: 1. Negovanje telesa. Predava zdravstveni referent g. dr. Mayer.

2. Pridobitev vode. Predava dr. Mayer.

Ostale tri teme in predavatelji se objavijo kasneje.

II. cikel: »Sport«: vsako sredo od pol 7. do pol 8. ure v mali dvorani Narodnega doma.

Tema:

1. Sport in šola. Predava prof. Šarabon.

2. Sport in hijena. Predavatelja se objavi kasneje.

3. Sport in žena. Predava haz. tehnični referent g. Baltezar.

4. Sport in sportna publika. Predava gosp. Gnidovec.

Pripravljajo se tudi obvezni tečaji za izvršujoče sportnike in tečaji za nagovore pred družinami, pred nastopom, pred tekmami in narodnimi prazniki.

Na podlagi lastnih težkih izkustev v naših sportnih odsekih, prihajamo do zaključka, da je nujna potreba poglobitve vsega sportnega življa. Z vsakim dnem naraščajo nove sportne skupine, ki se prej ali slej zgubijo vsled nezdravih notranjih razmer. Naša sportna armada je že obsežna in pomembna, ampak tej armadi manjka še pravega skupnega duha in notranje sile. Smo armada vojskovodij in vojščakov, ki se izrablja v bojih za malenkosti, mesto da bi se oboroževala in pripravljala za svojo veliko nalogo, za telesni in duševni napredek svojega naroda. Raskosani drobci smo, nezmogni še plodonosne solidarnosti. Strmimo se v delu in dopolnjujemo svoje koristno, plemenito stremljenje.

III. cikel: »Estetika«: vsak petek od 6. do 7. ure v telovadnici obrtne šole s skioptičnimi slikami.

Tema:

1. Domača umetna obrt kot sredstvo k vzgoji k lepoti. Predava prof. Santel.

2. Moda v empirski dobi. Predava prof. Vavpotič.

3. Moda v biedermeierju. Predava prof. Vavpotič.

4. Ples in vzgoja: družabni ples in umetniški ples. Predava upravnik arh. Kregar.

Z navedenimi predavanji hočemo dvigniti okus in smisel za lepoto, ki se vzbuja na najrazličnejših poljih. Teme bodo po svoji raznovrstnosti in v nadaljevanjih izredno zanimive.

IV. cikel: »Splošna ženska vprašanja« obdelana s predavanji in debato.

Tema:

1. Splošna volilna pravica (obč. vol. prav.).

2. Pravice žene v zakonu.

3. Mentaliteta naše licejke.

4. Narodni ženski savez.

Mala dvorana Narodnega doma. Predavatelje in dan se objavi.

V. cikel: »Prosvetni popoldnevi za ženo na deželi«: Ob nedeljah.

Tema, predavatelje in kraj se objavi ob slučajih. Nosimo svojo vzgojno kulturo tudi našim materam in dekletom na deželi. Slovenska žena naj se seznani z vsemi aktualnimi vprašanji, ki jo zadevajo.

Prosvetni odsek Atene zbira tudi sredstva za potrebno »Mladinsko knjižnico« in spec. sportno zdravstveno. Pripravljajo založbo raznih v njegovo stroko spadajočih brošur in pesmi.

Ako pregleda naša javnost pozorno naše delo, mora odmeriti našemu društvu tudi on eksistenčno pravo, katero resnično zasluži. Delo Atenešice je tiho in ostrajno.

Sokolstvo.

SOKOLSTVO KOT KULTURNI FAKTOR.

»Vestnik Sokolsky« prinaša v zadnjem zvezku razgovor svojega urednika s prezidentom Masarykom. Razgovor obsega več poglavij, kako je postal Masaryk Sokol, o sokolskem pokretu pred vojno, o Tyršu, o delovanju Sokola po vojni in slednjič o sedanjih problemih Sokola. Glede zadnje očke je podal prezident na tozadavna vprašanja sledeča pojasnila:

Kot vsenarodna organizacija, ki ji je cilj harmoničen razvoj duha in telesa, se bo Sokol razvijal v duhu časa. Ta razvoj se bo moral vršiti v skladu s sedanjimi časovnimi razmerami in pravim napredkom. Tyrševa deviza je bila: »Naprej!« Napredek ne znači stalne, kronične nepostojnosti in razburjenja, ne znači tudi stremjenja za vsem, kar proglašajo razni ljudje za napredek. Sokol ima isti problem, kakor vodilna misleča inteligencija. Kaj je tedaj pravi napredek? se vpraša vsak razsvetljen inteligent. Ni le problem Sokola, temveč celega naroda. Sokol je v praksi bratstvo; brat je pa napram bratu vedno tolerant.

Vera je najintimnejša osebna zadeva; z njo se ne baranta in se je ne poruša. Pošten človek je miroljuben in bo sam skušal, da se duhovno spopolni. Sokol kot društvo ni poklican v to, da bi reševal venska vprašanja. Sokolska organizacija sloni na pravosti, ne na verskem prepričanju. Sokol bo tedaj pazil na to, da so njegovi člani dostojni in spoštovanja vredni. Sokol je nastal v šestdesetih letih, v času liberalizma, ki se je pa od takrat bistveno spremenil; voditelj Sokola pa se morajo zavedati teh sprememb.

Izstop iz cerkve ni pozitivna rešitev verskega vprašanja. In, to ponavljam, Sokol ni verska institucija. Njegova naloga je vezbanje telesa in duha. A duh sam ni vera. Duh je umetnost, politika, vera itd. Tyrš sam je

polagal veliko važnost na umetnost in umetniško stran telesnih vaj. V verskih zadevah je bil tolerant, filozof.

Danes smo dlje kot so bili naši predniki. Sokol je nastal v času, ko narod ni bil tako organiziran kot danes. Sedaj je opredeljen po strankah in smereh in s tem moramo računati. Sokol ne more zabraniti, da ne bi razne stranke organizirale svoja telovadna društva; saj to delajo po njegovem zgledu. Sokol ima še tradicije in duševne voditelje: Fügnerja in Tyrša. Glavna misel Tyrša je simfonija, harmonija celega človeka. Sokol mora biti prepričan o tem, da bo njegova ideja v medsebojnem boju idej obstala in zmogala. Gre za to, da razumejo voditelji Sokola naloge časa in razvijajo pravilno taktiko.

Geslo »nikake politike v Sokolu«, ampak »sokolski pokret v politiko«, je programatično pravilno; težkoče leže v taktiki, kako izvesti program. Toda tudi o politiki se lahko razpravlja stvarno, direktno. Sokol sme zahtevati od bratov, da so v politiki stvarni, tolerantni, da ne zaupajo slepo gestom. S pravo taktiko si bo ohranil svoje posestno stanje in to zadošča zaenkrat.

Na vprašanje, ali naj ČOS skuša doseči enotno zvezo telovadnih organizacij in morada pritegne tudi telovadna društva drugih narodov, je prezident izjavil: To je vprašanje nadaljne evolucije. Zaenkrat zadostuje, da se sestanejo zastopniki in se stvarno posvetujejo o telesnih vajah. Republika mora biti organizirana celota, radi česar različne telovadne organizacije ne morejo biti brez recipročnosti. Cilj Sokola mora biti, da pravilno organizira to recipročnost.

Na končno vprašanje, ali naj Sokol stremi za sodelovanjem s sportom in drugimi panogami telesne vzgoje, je odgovoril Masaryk: To se ne more zapovedati. Recipročnosti in kooperacija pa sta mogoči. Zaenkrat in še za dalj časa pa samo pri posebnih, posameznih prilikah, n. pr. svečanostih.

SAHOVSKI TURNIR V NEWYORKU.

V torek se je odigralo XII. kolo. Capablanca je porazil Vidmarja, partiji Marshall-Aljehin in Niemcevič-Spielmann sta končali remis.

Stanje po XII. kolu. Capablanca 8 (1), Niemcevič 7 (1), Aljehin 5½ (1), Vidmar 5, Spielmann 4½, Marshall 4 (1).

Sport.

Tri dni zapora — ker je oklofutal sodnika. 25letni nogometaš Rudolf Wanek na Dunaju se je moral zagovarjati pred sodiščem, ker je dne 1. januarja o priliki nogometne tekme med BFC in Viktorijo XX. telesno posekodoval z udarcem v obraz sodnika Egona Spira. Wanek je priznal, zagovarjal se je pa s tem, da je sodnika udaril radi nepravilne odločbe v prid nasprotnega kluba BFC. Državni pravdnik je predlagal, da se obtoženca kaznuje z zaporom, ker je oseba sodnika pri nogometni tekmi takorekoč sveta in se mora posebno ščititi in se mora vedno naraščajoča posurovelost v nogometu pobijati z vsemi postavnimi sredstvi. Temu naziranj se je pridružil tudi sodnik in obsodil Waneka na trodnevni zapor brezpogojno.

Zopet novi svetovni rekordi v plavanju. Sebe pred par dnevi smo poročali, da je dijak Cahill iz Yale-univerze zboljšal rekord v hrbtnem plavanju na 400 m od 5:59.2 na 5:57. Sedaj pa poročajo o novem zboljšanju tega rekorda: ameriški dijak Hill je dosegel v Newhavenu izborni čas 5:35. V Amsterdamu je preplaval 19letna plavalca Baron o priliki starta Arne Borga 200 m v prsnem stilu v svetovno-rekordnem času 3:08.8 in je torej prav izdatno zboljšala obstoječi rekord Geragtyjeve, ki je znašal 3:16.2.

Ponos ogrskih plavcev, evropski prvak Stefan Barany, se že pridno pripravlja na predstoječe tekme. Malokateri plavec je v tako kratkem času napravil tako karjiero kakor Barany, ki je tekmo dveh let zmagal v 65 konkurencah, pri katerih je startal. Skoraj stokrat je šel v vodo in od 97 startov je dosegel, kakor rečeno, v 65 konkurencah posameznikov kot prvi na cilj, dvaintridesetkrat je nastopil v stafetah, pri čemur je petindvajsetkrat kot prvi se dotaknil vrvice na cilju in samo sedemkrat je bil premagan. Tudi njegov povprečni uspeh se je izdatno izboljšal od 1. 1925. na 1926. ter bo gotovo z uspehom branil ponosni naslov evropskega prvaka.

Gospodarstvo.

Navodila za odmero davkov v letu 1927.

V poslednjem času se ponavljajo časopisni napadi na finančnega delegata v Ljubljani, češ da je izdal davčnim oblastvom tajna navodila, da naj izterjujejo davčne zaostanke z vso ostrožjo, da morajo za leto 1927 odmeriti davke v dosedajni višini. Z ozirom na to objavlja finančna delegacija uradno, da je izdala letos eno samo okrožnico z dne 11. februarja 1927, št. I A 821, ki se glasi dobesedno:

»Da bo priredba osebnih davkov tudi letos pravočasno končana, naročam naslovom: 1. da predpriprave za priredbo dohodnine za davčno leto 1927 tako pospešijo, da bodo mogli sklicati cenilne komisije za cenilne okraje manjšega in srednjega obsega že meseca maja t. l. za cenilne okraje večjega obsega pa najkasneje meseca julija t. l. Do teh terminov je odmeriti rentnino po napovedi. Izlake o številu stavljenih odmeritvah predlogov naj mi naslovi predlagajo točno na dan 1. in 16. vsakega meseca izmed dne 16. marca 1927 in sicer na dosedanjem obsegu.

Proti predpisu dohodnine za leto 1927 vlozene prizive naj naslovi inštruirajo in obravnavajo tako pravočasno, da jih bo imela delegacija od oblastev manjšega in srednjega obsega koncem avgusta, od oblastev večje-

ga obsega pa najkasneje koncem oktobra t. l. že v rokah.

2. Zaradi pravočasnega dokončanja priredbe davka na poslovni promet in davka od zasluzka telesnih delavcev opozarjam naslove ponovno na v tukajšnjih odlokih z dne 1. decembra 1926, št. I A 6799 in z dne 6. oktobra 1925, št. A I 2201 odredene termine in sicer za davek na poslovni promet 30. april, davek na ročno delo pa 15. marec.

Hišnim poslom, ki so zaposleni izključno v zasebnem gospodinjstvu naj naslovi v smislu drugega odstavka točke 4. razglasa delegacije z dne 6. oktobra 1925, šte. 2201-1, Uradnega lista št. 318-95 z dne 12. oktobra 1925 uradoma izločajo eno tretjino ugotovljenega letnega zasluzka kot odškodnino za čezurno delo in davek odmerijo le tedaj, če ostanek presega 5.000 Din.

Delegat ministra financ:

Dr. Šavnik, l. r.

VINSKA RAZSTAVA IN SEJEM V LJUTOMERU

dne 3. in 4. marca.

V okusno okrašenih dvorani Sokolskega doma v Ljutomeru je bila dne 3. t. m. otvorjena vinska razstava združena z vinskim sejmom. Razstavljenih je bilo okrog 260 raznih vrst in letnikov. Predsednik razstavnega odbora g. Fric Zemljčič je po prihodu opoldanskih vlakov pozdravil zastopnike oblasti in gospodarskih organizacij ter številne interese iz tu- in izozemstva; naglašal je posebno pomen lokalnih vinskih sejmov. Sledil je pozdrav župana g. Dr. Stojana v imenu trške občine in pozdrav g. Strasserja v imenu gostilničarske zadruge. G. srežki poglavar dr. Hubad je kot pokrovitelj razstave po dveh govorih v slovenščini in francoščini, otvoril razstavo in sejem. G. višji kletarski nadzornik Zabavnik je povdarjal, da bi morala Avstrija predvsem ukiniti visoke carine na vino, drugače je izvoz našega vina v Avstrijo, ki je bila pred vojno glavna odjemalka, nemogoč. Zastopnik zveze štajerskih gostilničarskih združenj g. Lozert iz Gradca je govoril, o pomenu ožjih stikov s producenti vina ter povabil gostilničarje in vinogradnike, da bi se udeležili razstave za gostilničarsko obrt v Gradcu. Sodba strokovnjakov je bila soglasna ta, da se je razstava odlikovala z velikim številom prvovrstnih vin. Tudi kupčija se je dobro razvila. Prodalo se je na sejm ali v zvezi s sejmom okrog 1.200 hl. Neprijetno se je občutilo pomanjkanje razstavnega seznama, kar pa je zakrivila tiskarna v Murski Soboti. Enako ni štel razstavnemu odboru v zlo da je dovoljenje za polovično vožnjo zaproseno že pred šestimi tedni in večkrat urgirano, prispele po zaslugi bogve koga šele na večer prvega razstavnega dne. Oba večera je nastopil na razstavnem prostoru salonski orkester sokolskega društva z uspešni točkami. — Če odštejemo že omenjene nedostatke in upoštevamo trgovsko stran sejma, sme razstavi odbor biti z uspehom prvega vinskega sejma v Ljutomeru zadovoljen. Ljutomerčan je zopet izpričal priznano moč svojega imena. Zato mora ta vinski sejem biti le prvi v vrsti enakih vsakoletnih prireditve.

UKINITEV CARINE NA ČILSKI SOLITER.

Ministrski svet je vsled posredovanja kmetijskega ministra g. Kuloveca z veljavnostjo od 2. marca t. l. ukinil carino na čilski soliter, ki je nad tri leta težko obremenjevala to prepotrebno umetno gnojilo. Uvozna carina je dosedaj znašala 132 Din za 100 kg ali okroglo 40 odstotkov vrednosti gnojila samega. Vsled tega je malodane zabranjevala uvoz za kmetijsko produkcijo neobhodno potrebne sredstva. Čilski soliter je namreč najučinkovitejši in najhitrejši delujoče dušično gnojilo, ki izredno ugodno vpliva na razvoj in rasto vseh zelenih delov rastlin. Vsled njegovega hitrega delovanja ga naši kmetovalci rabijo predvsem spomladi, da nudijo rastlinam potrebne dušičnate hrane. Trosimo ga navadno po zelenih rastlinah ob suhem vremenu. Rosa in dež ga nato razstopita in spraviha h koreninam. Izvrstno učinkuje na ozimnih, posebno če so slabo prezimile, ker so po njem hitro popopravi. Še boljji je pa za krompir in koruzo, pa tudi jarenine in vse druge kulturne rastline so hvaležne zanj. Vinogradniki popravljajo z njim ošibele trte. Najrajši ga pa imajo hmeljarji, ker samo z njim lahko dosežejo popoln pridelek hmelja, ki še najbolj izplača vsako gnojenje. Zaradi tega so kmetovalci lahko hvaležni g. ministru Kulovecu, da jim je dosegel to ugodnost.

× Valilna jacea čiste štajerske kurje pasme. Vsi zanimanci se opozarjajo da je v mesecih marec, april in do 15. maja najugodnejši čas za valjenje in vzrejo piščet. Pri oddaji zanesljivih valnih jajc bodo letos zopet brezplačno posredovali vsi srežki živinorejski referenti (uradni veterinarji, odnosno srežki ekonomski). Zato se naj vsakdo obrne nanje za brezplačen nasvet. — V nekaterih okrajih so dali okrajni zastopi nekaj denarja na razpolago, tako da bo ondi mogoče oddati tudi manjšo količino jajc povsem brezplačno seveda samo zanesljivim kurjemcem. — Iz pisarne velikega župana mariborske oblasti.

BORZE.

Ljubljana, 9. marca. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 89—90, Vojna škoda 343—344, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 195 — 198 (197), Ljubljanska kreditna 150 — 0, Merkantilna 99 — 100, Praštediona 925 — 0, Kreditni zavod 160 — 170, Strojne 85 — 0, Trbovlje 0 — 420, Vevče 120 — 0, Stavbna 55 — 65, Šešir 104 — 0. — Blago: Zaključeni 3 vagoni lesa. Tendence za les nespremenjena, za semenski krompir zelo čvrsta.

Zagreb, 9. marca. Devize: Newyork čelk 56.75—56.95, London izplačilo 276—276.8, Pariz izplačilo 222.25—224.25, Italija izplačilo 250.35—252.35, Berlin izplačilo 1349.4 do

1352.4, Dunaj izplačilo 800.4—803.4, Budimpešta izplačilo 994.5—997.5, Amsterdam izplačilo 2279—2285, Svica izplačilo 1094 do 1097, Praga izplačilo 168.3—168.7.

Curij, 9. marca. Beograd 9.1325, Newyork 519.525, Pariz 20.325, London 25.215, Berlin 123.2375, Milan 23, Dunaj 73.15, Sofija 3.75, Praga 15.395, Bukarešta 3.11, Varšava 58. Budimpešta 90.75.

To in ono.

KOLIKO JE VREDNA LJUBEZEN.

Ne pripeti se sicer redko, da pride ob pri- liki kake tožbe na razporoko do visoke d- škodnine, toda to, kar se je zgodilo nedavno v Dundasu v zapadni Kanadi je vendarle kuriozum svoje vrste.

V rodbini Jones so bili že dalje časa na dnevnem redu večji in manjši prepiri. Vedno je izgledalo, vsaj po mnenju Freda Jonesa, da jih povzročajo stariši njegove žene, ki hočejo spraviti mlada zakonca narazen. Končno je prišlo res do definitivnega preloma in mlada žena se je vrnila v hišo svojega očeta. Do tu je vse takorekoč normalno. Toda...

Toda soproj Fred Jones, ki ima svojo ženo zelo rad, se ni hotel od nje ločiti ter je vložil tožbo. Ni pa zahteval, da naj se vrne njegova žena k njemu, temveč tožil je svojega tasta na odškodnino 50.000 dolarjev, »ker mu je ta ukradel ljubezen njegove žene.«

To je alarmiralo vse poročevalce zapadne Kanade in vse pričakuje z napetostjo, kako se bo proces končal.

TRAGEDIJA NA PARNIKU.

V stetinški luki je bil zasidran neki švedski parnik. Med posadko sta se nahajala dva moža zelo različnih značajev. Eden je bil pameten, zamišljen človek, ki se je vedno te- pariral od tovarišev ter živel trezno in varno. Drugi je mislil vedno le na pijačo in ženske. Usoda je hotela, da sta spala ravno ta dva možakarja v eni in isti kajiti. Vsak večer se je primajal lahkoživček pijan domov, vsak večer v družbi kake ženske. Njegov tovariš je trpel vsled tega moralno in fizično, kajti nobeno noč ni mogel mirno spati. Vedno je pozivljaval svojega tovariša, da naj ima do njega več obzirnosti, končno pa mu je prepovedal voditi zvečer ženske v skupno kajito. Tovariš se mu je smejal v obraz. Toda nekega večera, ko je prišel lahkoživček zopet v spremstvu ženske domov, je prepovedal solidni mornar dekletu vstop v kajito ter pahnul tovariša, ki

je hotel potisniti dekleta s silo v kajito, precej nenežno od sebe. Nato je navalil prijatelj alkoholik in ženski nanj kot besen bik. Zato je segel v spanju moteni mornar v žep po revolver ter oddal na svojega tovariša strel in ga lahko ranil. Pred sodiščem se je zago-

Modno pismo.

Mične, diskretno pisane proge bodo obla- devale letošnjo pomlad. Najbrže ostanejo mo- derne tudi še poleti, kajti karirana ni samo volna, temveč tudi svila. Videli bomo dra- žestne modele in njihov značaj harmonira

krasno s splošnim značajem mode, ki je v svoji preprostosti zelo distinguirana. Ta zna- čaj je lasten posebno jumper oblekam te se- zone.

Karirasto blago kakor tudi karirana svila se kombinira pogosto z enobarvnim mate- rialom. Često je jumper uni, čisto krilo, ve-

je vse prečrtal, kar je bilo navedeno njemu v prilog ter je izjavil, da hoče odgovoriti za svoj čin brezpogojno in brez izgovorov. So- dišče ga je obsodilo na tri leta ječe. Njegov tovariš, ki je bil zaslišani kot prič, si je dal izplačati prihranilo ter se vrnil na parnik.

dno pa izpopolnjuje material drug drugega.

Moda pa bo šla še dalje. Material ne bo samo progast in kariran: desinirana svila v vseh risbah in kombinacijah bary pride zo- pet v modo: leopard, kača, kuščar se bodo imitirali, vse pa v nežno se prelivačih nlan- sah, od uni materiala prijetno ublaženo.

Aleksander Engel:

Teden sreče.

I.

V elegantni cvetličarni »Pri krizantem« je bil velik polom. Kraljevska postava last- nice saloga, gospe Marjete Braunove, ki bi nekoč postala celo heroina, če bi bila tako talentirana, kakor lepa — gospa Marjeta je bila še vedno lepa — torej njena postava se je tresla vsa o djeze. Zasačila je namreč svo- jo prodajalko, malo dražestno Loti Klings- berg, ravno pri tem, ko jo je med dvema ogromnima šopkoma krizantem poljubil mla- di elegantni bankir. Mlada damica je bila pri tej nesramnosti nedolžna, kakor je ve- čina žen nedolžna radi moške nesramnosti. To pa je bil prav poseben slučaj, ki ga Mar- jeta ne bi pričakovala ravno tu. Ljubka Loti je podala s svojimi nežnimi duhtečimi prsti bankirju šopek belih in lisastih krizantem, ki jih je kupil bogve za koga. Že dolgo sta se šalila oba radi poljuba. Bankir ji je že me- sece obljubaval prvovrsten sedež v kinu ali pa ravno tako prvovrstno torbico ali celo uro z zapestnico, če se sme samo enkrat, pa naj bo to tudi po očetovski, dotakniti njenih res dražestnih ustec s sladkim nasmeškom prav nalahko in nežno s svojimi ustnicami.

Loti pa je bila prav dostojno dekle in je vztrajno odklanjalo to. Bila je sirota in je imela le enega sorodnika: dvajsetletnega brata, ki jo je obiskal največkrat le tedaj, ko ni imel denarja. Ta, drugače prav dober mladenič, je bil pred kratkim v banki od- žagan. Loti je nekoč povedala bratovo nesto- ro bankirju, ki je naročil, naj ga mladi mož obišče. Včeraj je bil sprejet Karl Klings- berg v bankirjevi pisarni, nakar je bil na- stavljen s prav čedno plačo. No, in lepa pro- dajalka cvetile se je zahvalila dobrosrčnemu, elegantnemu stalnemu kupcu z ginjeno solz- nimi očmi in ga pri tem tako ljubko pogle- dala in pustila za hip svojo roko v njegovi, tako, da je potem storil to nesramnost. Loti bi temu ne rekla nesramnost, da ni v kritič- nem trenutku stopila v prodajalno gospa Marjeta Braun in povzročila polom. Kajti go- spa Marjeta je bila pred dnevi z mladim finančnikom v baru, bila je prav prijetna noč, taka, kot se jo prebije s še vedno lepo in še vedno elegantno gospo. Prav neprijet- no pa je, če zalotimo dva dni po tej vsekakor velemestni zabavi svojega partnerja, ko po- ljubuje drugo.

Tako je nanese, da je lepa Loti na cesti. V torbici iz želgovine je imela plačo enega meesca, na ustnicah pa poljub, ki ji ni

bil nič bogve kaj dragocen. Loti pa je ob- držala svoje dobro razpoloženje, saj je v velemestu še mnogo drugih cvetličarn in zla- sti če je dekle tako cvetoče kot ona...

Čez nekaj dni je prejela pismo od bankir- ja, v katerem se je navidezno obtoževal, da je kriv, ker je izgubila službo. Pisal ji je, da ne more boljše oprati te svoje krivde, ka- kor s tem, da ponudi lepi cvetličarki malo dražestno stanovanje, da ji da na razpolago svoj avto in tako približno. Loti mu je od- pisala, da se prav lepo zahvaljuje, ker soču- stvuje z njo v nesreči, da pa ne trpi radi stanovanjske bede in da se prav rada vozi z autotakso, luksus, ki si ga lahko privoščijo iz lastnega žepa. Razen tega pa ima še srečko loterije, ki jo je priradila velika trgovina Bluffer Co. pred kratkem v reklamne svrhe. Eno ji bo že pomagalo: ali nebo ali pa lote- rija, mogoče pa bo oboje naklonjeno dražest- ni deklici.

Na to pismo ji bankir ni več odgovoril.

II.

Nekega popoldne, ko je tvrdka Buffer Co. z velikim tamtamom priredila žrebanje svoje loterije, je bila izžrebana srečka s številko 278.345 z glavnim dobitkom. Ta glavni do- bitek je bila zločljiva vila s šestimi sobami

in z vsem komfortom, konstruirana po no- vem sistemu in ki se je dala postaviti po- vsod, kajti tvrdka Bluffer Co. je prodajala tudi zločljive hiše. Glavni dobitnik, tako je bilo v loterijskem načrtu, se na željo dobi- nika izplača tudi v gotovini v znesku sto- petdeset milijonov avstrijskih kron.

Lastnica srečke 278.345 je bila — brezpo- selna cvetličarka: Lotte Klingsberg.

Naj nihče ne reče, da takih slučajev ni. Če se ne bi dogajali, bi slučajev sploh ne bilo. In ker slučajji obstoje, zato obstoje tu- di, — zlasti pri reklamnih loterijah — tudi taki slučajji.

Lepa Loti je imela torej prijetno izbiro med zločljivo vilo s šestimi sobami in z vsem komfortom ali pa med zneskom v go- tovinu stopetdeset milijonov avstrijskih kron. Prebrisani brat, ki je vedel, da si od vile ne bo mogel ničesar izposoditi, da pa se da iztisniti iz stopetdesetih milijonov že še ka- ko malo posojilce, ji je torej svetloval, naj se odloči za stopetdeset milijonov v gotovini.

»S tem se lahko poročiš, ali pa lahko spe- kuriraš na borzi« je pojasnil brat ves v skr- beh.

»Ne bom se poročila in ne bom spekulirala na borzi,« je zaničljivo odvrnila lepa sestra.

RAZPIS.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo vodovodne instalacije, centralne kurjave in ko- pališča, pečarska dela ter obzidavo štedilnikov in napravo solčnih okenskih zastorov, za 80 stanovanjsko hišo na Ahacljevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni pripomočki in podatki se dobe počenši dne 14. marca t. l. med uradnimi urami v mestnem grad- benem uradu Šolski drevored št. 2/II.

Ponudbe za napravo pečarskih del in štedilnikov ter za napravo solčnih zastorov je vložiti najkasneje do 21. marca 1927, za vodovodne instalacije, centralno kurjavo in kopališča pa do 26. t. m., vselej do 11. ure dopolne pri imenovanem uradu.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 7. marca 1927.

Širite »Narodni Dnevnik«!

TRIKO-PERILO

za moške, žene in otroke, volna in raznih barvah, rokavice, nogavice, dokolenice, nahrbi- niki za šolarje in lovce, dežniki, klopi, šifoni, žepni ročni, palice, vilce, noži, škarje, potrebščine za šivilje, kro- jače, čevljarje, in brivce

edino le pri tvrdki

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika.

Najnižje cene!

Na veliko in malo

Dražba 22 terjatev

tvrdke **FRAN BRUMAT** proti raznim dolžnikom v nom. znesku cirka Din 130.000— na glavnici, vse takoj izvršljive se vrši pri okrajni sodnji Ljubljana

dne 11. t. m. dopoldne ob 9 uri soba 19. Terjatev se prodajajo za vsako ceno posamezne ali skupno. — Pojasnila daje konkurzne mase upravitelj Dr. IVO BENKOVIČ, odvetnik LJUBLJANA, Aleksandrova 2.

IVAN JAX IN SIN

Ljubljana, Gosposvet-ka c 2.

Šiva'ni stroji

Izborna konstrukcija in ele- gantna izvedba iz lesne tovarne. 15-letna garancija. V zvezi se poučuje pri nakupu brezplačno. Pisalni stroji »ADLER«. Kolesa iz prvih tovarn, Burko, Kayser, Styria, Waffner (Orožno kolo). Pletilni stroji vedno v zalogi. Posamezni deli oles in šival- nih strojev. Daje se tudi na obroki! Cenik, franke in zastoj.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

Premog - Čebin

Wollava 1/II. - Telef. 58

Oglašujte v Narodnem Dnevniku.

Lesni

strokovnjak

starejši, neozenjen, prvo- vrstna moč, z večletno prakso in prvovrstnimi izpričevanji, z znanjem slo- venskega, nemškega in delno italijanskega jezi- ka, želi premeniti službo le k večji lesni industriji. Gre najraje na skladišča ali pa v gozdove. Cenje- ne ponudbe na upravo li- sta pod značko »Vesten in marljiv strokovnjak«.

Indajatelj: Aleksander Zelenakar. — Urojuje Vladimir Svetek. — Za tiskarno »Merkur« odgovarja Andrej Sever. Vol v Ljubljani.